

Verslag wetenschappelijk deel ALV-WEW 16 mei 2013.

"Ambities voor het tweede Kaderrichtlijn Water stroomgebiedbeheerplan "

De voorbereidingen voor het opstellen van de analyse van doelen en maatregelen voor het tweede KRW stroomgebiedbeheerplan zijn in volle gang. In de afgelopen jaren is er in de voorbereiding veel onderzoek verricht en nu is het 'echte' werk voor het tweede stroomgebiedbeheerplan weer gestart.

Voor het wetenschappelijke deel van de ALV van de WEW heeft de subgroep Kaderrichtlijn Water een aantal thema's eruit gehaald die betrekking hebben op de ambities voor de tweede ronde stroomgebiedbeheerplannen: Hoe is het gesteld met de ambities voor de KRW? Zijn er verschillen tussen de verschillende waterschappen? Waardoor worden de ambities bepaald? Hoe realistisch zijn ecologische doelen? Halen we onze doelen in 2027?

Het programma was als volgt:

- 9.30 -   Ontvangst met koffie
- 10.00 - 10.10 Algemene toelichting op het programma
- 10.10 - 10.25 KRW en keuzen, kwaliteit voor later
Frank van Gaalen (Planbureau voor de Leefomgeving)
- 10.25 - 10.50 Nutriëntenproblematiek: er is meer mogelijk dan we denken (?)
Harm Gerrits, Hoogheemraadschap van Rijnland
- 10.50 - 11.15 Het bepalen van de ambities: is een systeemanalyse daarvoor een zinlijk instrument? *Yolanda Wessels, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden*
- 11.15 - 11.45. Ambities voor ecologische doelen en maatregelen door *Gerhard Duursema, Waterschap Velt & Vecht, Harry Tolkamp, Waterschap Overmaas*

Frank van Gaalen (PBL) vertelt in zijn presentatie dat momenteel 50% van de geplande maatregelen in Nederland zijn uitgevoerd, en dat naar schatting in 2015 alle geplande maatregelen zullen zijn uitgevoerd. Voor het doelbereik bleek in 2009 dat slechts 5% van de waterlichamen het ecologisch doel bereikt heeft, voor chemie is dat 2/3^e. Er zal dit jaar een update hiervan komen. Op schattingen vanuit de maatregelpakketen concludeert het PBL dat in 2015 zo'n 20% van de wateren de ecologische doelen zal halen, en in 2027 zo'n 40% (door bezuinigingen kan dit nog lager uitvallen). Voor zwemwater-, recreatie-, drinkwater- en landbouwnormen voldoet het water veel beter, alleen voor ecologie dus niet. De hoofdoorzaak ligt nog voornamelijk in hydromorfologische druk, gecombineerd met de hoge nutriëntenlast en vismigratieblokkades.

Veel van de ecologische doelen zijn niet goed te combineren met andere doelen (landbouw, wonen, recreatie). De ecologische ambities zijn dus hoog, maar de uitvoeringsambities zijn in de praktijk nog laag.

Frank pleit voor een verandering in werkwijze waarbij we duidelijker kiezen en meer maatwerk per gebied leveren met differentiatie naar wat in een gebied belangrijk is. Door het effectiever sturen in een kleine hoeveelheid gebieden kun je meer winnen.

Daarbij moet wel een totale omgevingsvisie (gemaakt door de politiek/rijk/provincie) worden meegenomen bij de keuze die de waterschappen maken.

Discussie na de presentatie focust vooral op de relatie tussen beheer en de vereisten vanuit Brussel. Wat moet je rapporteren en wat niet. De boodschap daarbij is dat je naar Brussel vooral duidelijk moet beargumenteren waarom je iets wel of niet doet. Er wordt ook gesuggereerd dat in gebieden waar al een natuur-doel ligt vanuit bijv. N2000 je minder KRW-investeringen maakt, omdat je dan dubbelop gaat werken.

Harm Gerrits stelt in zijn presentatie dat er meer mogelijk is dan we denken, zeker op het gebied van nutriëntendoelen, maar dat we wel realistische doelen moeten stellen. Er is hiervoor bij Rijnland een studie uitgevoerd naar de situatie rond 1930, waaruit blijkt dat het meestal wel goed was, maar dat het toen ook al niet overal helder was. Kijkend naar langjarige trends zien we nog steeds verbetering, zeker in bijv. de grote rivieren, en ook de 5^e eutrofiëringsevenquête laat zien dat de concentraties nutriënten nog altijd dalen. In Rijnland komt ongeveer de helft van de belasting uit de polders, 1/4^e van de RWZI en 1/4^e van bovenstrooms. Hoewel er nog steeds te veel mest wordt toegediend (P 1/4 te veel, N 1/2 te veel CBS-studie plaatsingsruimte mest) zijn er ook positieve ontwikkelingen waar we meer mee kunnen, zoals het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. In het veld, samen met agrariërs, is nog veel winst te behalen door beter maatwerk (refereert naar alterra rapport). De landbouw, en ook de samenleving zelf willen wel vergroenen, dat is een positief signaal. Het Brusselse beleid en nieuwe innovaties helpen daarbij. Dus pleit Harm voor het doorgaan op het nutriëntenspoor, waarbij we ook moeten streven naar meer communicatie met Den Haag en de mensen in het veld. Laat de ecologische doelen heel, maar ga op een nieuwe positieve manier aan de slag om ze te behalen.

Discussie na de presentatie focust vooral op de vraag of we het teveel aan mestgift niet beter kunnen sturen en de overcapaciteit op andere manieren zijn af te voeren.

Yolanda Wessels stelt in haar presentatie dat de ecologische doelen bij HDSR vrij laag zijn. Moeilijke maatregelen zoals het verbreden van watergangen, peilbeheer en emissie-eisenmaatregelen zijn in HDSR niet haalbaar in de KRW-waterlichamen. Yolanda pleit ervoor om daarom ook meer naar de overige wateren te kijken en de KRW in breder perspectief te zien dan alleen de aangewezen KRW-waterlichamen, want in de overige wateren is nog wel veel winst te behalen, wat zowel ecologisch als maatschappelijk waardevol is. Omdat er erg veel overige watergangen zijn binnen HDSR (10.000 km) moeten er wel prioriteiten worden gesteld, waarbij watersysteemanalyse met bijv. het Volg- en Stuursysteem veel inzicht geeft al lukken bij die analyse vooral de eerste drie punten van het VSS goed, de andere zes punten lukken minder goed. Yolanda heeft vervolgens bij het bestuur de vraag voorgelegd op welke wateren je gaat inzetten, door het bestuur een spel te laten spelen, waarbij ze zelf konden kiezen welke maatregelen ze waar inzetten met een beperkt budget van 1 euro (10 dubbeltjes). Daarna moesten ze berekenen hoeveel natuurwinst en maatschappelijke winst ze konden halen met hun inzet. Dit was erg effectief en heeft er toe bijgedragen dat HDSR heeft besloten om ook op de overige wateren in te zetten met maatregelen. Je hoeft dus wel niet over de overige wateren naar Brussel te rapporteren, maar het helpt wel om er aan te werken.

Discussie na de presentatie focust vooral op de vraag hoe je doelen integer vaststelt. Wat zijn de wensen in een gebied en hoe prioriteer je dat. Systeemanalyse is daarbij een belangrijke strategie en het signaleren van functies die in gedrang lijken te raken.

Gerhard Duursema presenteert de ecologische ambities van Rijn-Oost (met nuances in de visies van de 5 verschillende waterschappen). De maatregelen in Rijn-Oost zijn vooral het aanleggen van NVO's, herinrichting van beken (aanpassen van lengte en dwarsprofiel), en aanleggen van vispassages. De uitgangspunten van het bestuur zijn dat het in de toekomst vooral goedkoper moet, maar dat doelverlaging niet kan, want dat geeft zoveel bureaucratische rompslomp. Het uitgangspunt van de ecologen is dat we moeten gaan van haalbaar en betaalbaar naar wat willen we waar, en dat de focus is op wat mag (ipv wat moet) en op watersystemen ipv waterlichamen.

Waar in SGBP1 vooral afweging per maatregelen per waterlichaam ging, zou dit in SGBP2 meer een afweging op watersysteemniveau moeten zijn, waar ook de gebiedsvisie moet worden meegenomen.

Bij beken met veel verhang moet de focus liggen op het totale watersysteem met een goed begrip van het effect van het huidige hydrologische regime. Bij beken met een laag verhang ligt de nadruk vooral op NVO's, al moet dat geen automatisme zijn en moet er ook gelet worden op waterkwaliteit en peilbeheer. Vispasseerbaarheid alleen bij voldoende potentie en alles in combinatie met een totale gebiedsvisie en synergie met ander beleid. De ambities zijn meer ecologie voor minder geld en maatregelen met een beperkt ecologisch effect schrappen.

De discussie focust zich vooral op de vraag waar je maatregelen eerst inzet (de trap wordt van boven naar beneden schoongeveegd, wat wel geldt voor de waterkwaliteit maar voor vispasseerbaarheid kun je ook beneden aan beginnen).

Harry Tolkamp pleit in zijn presentatie voor meer maatregelen in de haarvaten van het systeem omdat dat aantoonbaar veel waarde oplevert. In Zuid-Limburg worden ook al deze resultaten meegenomen in de stroomgebiedsrapportage, want het is één samenhangend systeem

In SGBP2 houdt het waterschap dezelfde ambities als in SGBP1 maar in de realiteit zijn er wel een aantal obstakels: zo is grondaankoop moeilijk, mogen de lasten voor de burger niet omhoog, zijn vispassages moeilijk realiseerbaar en worden investeringen uitgesteld. Harry gaat in op de vraag wat de meest effectieve maatregelen zijn in de beken in zijn waterschap: (er wordt voor 15 MEuro aan beekherstelprojecten uitgevoerd en voor 4 MEuro aan vispassages aangelegd). Nog steeds is de belasting van de beek door RWZIs hoog (50% voor N, en 70 % voor P). het aanleggen van een 4^e trap in alle betrokken RWZIs kost 60MEuro. Hij gaat ook in op het probleem van de overstorten (de gemeente moet maatregelen nemen, maar willen dit vaak niet). Harry legt het probleem van de overstorten uit aan derden door het te vergelijken met 'de schoonmoeder onder de warme douche met een kapotte boiler: af en toe wat warmer water kan, maar te vaak of plotsklaps veel te heet kan niet). Op die manier wordt het mensen vaak wel duidelijk dat overstorten ook belangrijk zijn. Plecoptera soorten hebben vaak meer dan een jaar nodig om van een overstort gebeurtenis te herstellen. Op basis van dat soort kennis kan beleid worden gemaakt wat de max. toelaatbare hoeveelheid overstorten per jaar is, zodat er beter kan worden gekozen welke overstorten moeten worden aangepakt. Harry benadrukt dat veel uitleggen aan bestuur (vorkjes prikken) uiteindelijk resulteert in meer begrip en betere keuze voor de juiste maatregelen. Bijv. ook dat de Duitse collega's op 40% van de norm willen zitten van RWZI-effluent, want dat is beter dan precies tegen de norm aanschuren. Als je dat laat zien aan bestuurders geeft dat een goed breekijzer voor een discussie over hoe je omgaat met MTR-normen.